

spontánně obnovovat. Díky výraznému zlepšení bezpečnosti mohli být v roce 2015 do parku reintrodukováni lvi a v roce 2017 i nosorožci, kteří byli přivezeni z Jihoafrické republiky.

Kvůli omezené genetické diverzitě této skupiny však představitelé Akagery hledali i další zdroj nosorožců, kteří by mohli k obnovení populace přispět. Díky úspěchům v chovu černých nosorožců v Evropě to jsou právě zoologické zahrady, které mohou Rwandě pomoci.

Po získání podpory ve Rwandě se podařilo získat i podporu EAZA, která vyústila v podepsání Protokolu o porozumění (Memorandum of Understanding) mezi RDB a EAZA.

Pro převoz do Rwandy bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců, tři samice a dva samci, tak aby přispěli ke zvýšení genetické rozmanitosti nosorožců v národním parku Akagera a zároveň aby nedošlo ke snížení genetické variability chovu v Evropě.

V listopadu byla převezena samice z britské zoo Flamingo Land a samec z dánského Ree Parku do Dvora Králové. Další tři zvířata, která jsou pro Rwandu určena, pocházejí přímo ze Dvora Králové. Celá pětice se bude na cestu připravovat společně ve Dvoře Králové a několikaměsíční trénink bude završen přibližně v červnu 2019, kdy by zvířata měla být letecky přepravena do rwandského hlavního města Kigali a poté do národního parku Akagera. Safari Park Dvůr Králové byl pověřen organizací celého transportu.

Další informace o přesunu nosorožců do Rwandy najdete na stránce:

<https://safaripark.cz/cz/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/nosorozci-do-rwandy>

Nosorožci dvourozí v Mkomazi, Tanzanie

Základní informace o projektu: V roce 2009 ZOO Dvůr Králové poslala tři nosorožce dvourohé (jinak též černé, *Diceros bicornis*) do tanzanského národního parku Mkomazi. Samice Deborah a samci Jamie a Jabu si na nové podmínky rychle zvykli. V říjnu 2011 Deborah dokonce porodila samičku Hillu, v červnu 2014 další samičku Tunu a na jaře 2017 další mládě – a zase samičku. V červnu 2016 pak dvorská zoo do Tanzanie poslala dalšího nosorožce, samičku Elišku. Bohužel, v roce 2017, po spojení se samcem, Eliška uhynula na zranění, které jí právě tento samic způsobil.

Pro převoz do Rwandy bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců, tři samice a dva samci. Na snímku Manny, jeden ze samců, který byl vybrán. (sj)

Vybrána byla i Jasiri, samice, která se ve Dvoře Králové narodila na podzim 2016 jako značně neduživé mládě, díky péči ošetřovatelů se jí ale podařilo zachránit a dnes dobře prospívá. (sj)

Jediným nosorožcem, který byl pro transport do Rwandy vybrán a už má i mládě, je samice Jasmína. (sj)

Další dva nosorožci určené pro Rwandu byli do Dvora převezeni z Velké Británie a z Dánska. Na snímku příjezd samce Mandely z dánského Ree Parku v Ebeltoftu. (jst)

Přes tento nezdár se však v Mkomazi, kde byli v 80. letech všichni nosorožci vybiti, i díky ZOO Dvůr Králové rozvíjí nadějný projekt, který přispívá k záchraně nosorožců v Tanzanii.

Hlavní zásluhu na tom má legendární ochranář Tony Fitzjohn, který za svého mládí společně s Georgem Adamsonem vracel do divočiny Ivy. Na konci 80. let začal v tu dobu pytláctvím a pasením dobytka značně zpusťšenou oblast obnovovat a od roku 1997 v Mkomazi běží záchranný program východního poddruhu nosorožce dvourohého. Zvířata jsou přísně střežena v oplocené rezervaci uvnitř národního parku, který se rozkládá na území přibližně 3250 kilometrů čtverečních podél hranic s Keňou. Za hranicemi na něj navazuje národní park Tsavo, kde byli v 70. letech odchyceni nosorožci dvourozí tehdeším ředitelem zoo Josefem Vágnerem. Dvorští nosorožci se tak vrátili do země svých předků.

Nosorožců dvourohých žilo na jih od Sahary v roce 1970 okolo 65 000 kusů. V důsledku nekontrolovaného lovu a zejména pytláctví však jejich stavy poklesly až na 2 300 jedinců v roce 1993. Po řadě ochranných opatření se jejich počet ve volné přírodě vyšplhal na přibližně pět tisíc, počet zvířat východního poddruhu je ale stále odhadován na pouhých 800, přičemž v Tanzanii jich je jen přibližně 100 až 150. V ZOO Dvůr Králové je tento poddruh chován od 70. let minulého století a do konce roku 2018 se v zoo narodilo 46 mláďat. Jako jeden z nejlepších chovatelů nosorožců dvourohých v zajetí na světě si velice ceníme toho, že se můžeme alespoň částečně podílet na jejich záchraně přímo v jejich původním prostředí.

Vývoj projektu v roce 2018:

Mláďeti, které se dvorským nosorožcům v Mkomazi narodilo v březnu 2017, se po celý rok dařilo, stejně jako jejich rodičům i sourozencům z předchozích let. Celkový počet nosorožců v Mkomazi překročil 30. V roce 2018 zažili neobvyklou návštěvu – podívat se na ně přijel princ William. Tony Fitzjohn ho vzal i do sekce, v níž žijí nosorožci dovezení ze Dvora, a některé z nich tam nakrmil mrkvi. Princova nadace The Royal Foundation usiluje o omezení ilegálního obchodu se slonovinou a rohovinou a kromě přímé ochrany zvířat v Africe se snaží i o změnu postoje v zemích východní Asie, kam jsou rohy z upytlačených nosorožců pašovány.

Další informace o nosorožcích černých a Mkomazi najdete v minulých výročních zprávách a na adrese:

<https://safaripark.cz/cz/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/nosorozci-cerni-v-tanzanii>